Ročník X. V Budapešti, 25. apríla 1903. Číslo 17.

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJU KAZDÚ SOBOTU NA SESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok --- --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 « — «
Na štvrt roka --- 1 « 20 «
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielať predplatky, jako dopisy do novín ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stlpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Porcie a ekzekúcie.

Nič neni tak protivné chudobnému človeku, nič ho tak netrápi, a nič mu nerobí toľko starostí ako porcie. Či má, či nie, platiť musí. Obec, stolica a krajina stoja priňom, aby delily sa s ním. Ani jeden nepýta sa, či má chleba, háby a iné potreby pre seba a pre domácnosť? Či má zárobok? Nemilosrdne vystierajú ruky ku nemu, aby vydrančali dlh, ktorý vyhodili naňho. Šťastie, ak vládze nasýtiť krkavcov týchto, ale ak nie? Márne sú slzy, márne je bedákanie, že nieto výrobku, neurodilo sa, že zbožie nemá ceny, že treba bolo deti zašatiť, nemocného liečiť, dom pokryť. To nepohne ľudí, ktorí porcie sberajú. Ak nemáš odkiaľ, vezmú ti kravu, ktorá živila rodinu; perinu, ktorá hriala osynuté telo v nekúrenej izbe; náradie, s ktorým hladal si chlieb; spredajú zem, ktorá živila ťa, chalupu v ktorej útulok našiel si; ba aj dušu by ti vzali. Lebo porcie platiť je prvá a najsvätejšia povinnosť chudobného človeka. Môžeš byť v tej najväčšej núdzi. Môžeš hoc ako namáhať sa za vezdajším chlebom, odtrhnúť musíš ho od úst, lebo ekzekútor čihá naň, aby ho pre štát zhabal. Preto je najväčšou starosťou chudobného človeka, ako zaplatí porcie, keď chatrný výrobok nesiaha na denné potreby. To ho prenasleduje, ako zlé svedomie. Znepokojuje ho v práci, lebo na to myslí, či už vyrobil na porcie. To mu odoberá nočný odpočinok, lebo ustavične mu je v pamäti, čo stane sa s ním, jestli porcie nevyplatí? Ešte aj v sni počuje bubon ekzekútorov. Aj vtedy znepokojuje ho myšlienka, kde skloní hlavu so svojími?

Je tedy div, že chudobný človek nerád platí porcie? Ba preklína každý halier, ktorý vyberie či obec či štát od neho, lebo však — dľa pochopu jeho — zhola nič nedostane zato od týchto. Mozolí, zdiera sa, ukrivdí sám seba, len aby zplatil dlh, ktorý naválali naňho, a nevidí od sluhu. Za najväčšiu nespravedlivost drží daň.

My však netvrdíme, že daň platiť nespravedlivosť je. Veď riadenie krajiny, obrana, výučba, súdy atď., hrozitánske peniaze stojí. Této občania musia poskladať, však zariadenie krajiny k jejich prospechu je. (U nás síce nie je to tak.) Lenže my to chceme, aby k výdavkom obecným, stoličným a krajinským každý dľa možnosti prispel. Aby porcie spravedlive boly vyrátané a primerané k výrobku a k dôchodku občanov. Aby netrestali ich s ekzekúciami, keď ráz nemajú odkiaľ platiť. Aby nerobili z ních žobrákov.

Či môže kto tvrdiť, že vyrábanie a inkassovanie porcií spravedlive prevádza sa? O tom ani reči. Nikde toľko nesvedomitosti a dráčstva nerobia, ako pri tomto. Chudobný človek vydaný je svevoli tých, ktorí zapodievajú sa s porciami. Nepýtajú sa, či vládze platiť, alebo odkiaľ vezme. Na to je ekzekútor. Ten odbaví prácu svoju. Hoc zákon určí, čo slobodno sekvestrovať alebo zpredať, on nenie ohľadom na to. Popíše, soberie a udre na bubon všetko, lebo bojí sa, že ztratí mizerný chlieb, s druhej strany ale chce získať zásluhy. Ubohá rodina ztratí, čo mala. Ba vyženú ju z rodného domku. Môže žobrať. Takýmto spôsobom tisíce rodín vyjde na vnivoč, a pritom všetkom vláde nič nestačí. Množí vojsko a úradníkov, povyšuje platy, zdiera občanov až do krve, a pritom všetkom nestačí jej, ba dlhy robí. Krajinskej dlžoby máme 1000 millionov. Pekný pokrok! Čert vzal takéto gazdovanie liberálne!

K výdavkom krajinským s najväčšou obetou

prispejú remeselníci a roľníci. Platia krajinské, stoličné a obecné porcie, mimo toho prirážky, vyvážajú a robia cesty, klčujú krovinu, chodia na stráž atď. Či kúpia, či odpredajú čo, odanené je. Ba ani ten pokrm neužijú bez porcií. A to od narodenia až do smrti. Pri nich úradníci veľkú prednosť majú, lebo len štátne porcie platia, a to ten najmenší procent. Vojenskí dôstojníci žiadnu daň neplatia, hoc dobrý plat dostávajú. Mimo toho obe triedy rozličné prednosti majú. Na starosť ale penziu dostanú. Roľníka a remeselníka tlačí všetko so všech strán. Povedzte, ktorí sa vyznáte v porciových knižočkách? Viete povedať, že od čoho koľko platíte a prečo toľko? Kto dozerá nato, či čislá, ktoré vpísali ta, zodpovedajú pravde a zákonu? Snáď financdirekcia dohliada? Appelujte, uvidíte kto je tá financdirekcia. Aj tu platí porekadlo: ruka ruku myje. Chudoba plať.

Roľník má zemičku, na ktorej ledvý dorobí výživu. Remeselník kedy robí, kedy nie; a porcie predsa veľa platí. (Neradím mu, aby držal pomocníka, lebo len vtedy bude vedeť čo sú porcie, a kto je ekzekútor.) Ako je to? Či zákon to nariadi aby týchto bedárov tak odanili, ako sa tým pánom ľúbi? Prečo nerobia tak s úradníkmi? Prečo len chudoba platí prirážky a koná poriadky? Toto je rovnoprávnosť? Prečo sú prirážky tak veľké? Veď daktoré obce toľké majú, ako aj krajinské porcie. Na čo obrátia té peniaze? Prečo zdrží z nich istú summu stolica? To je tajemstvo, o ktorom nikto nevie. To by bolo po pravde, keby remeselníci a hospodári len od čistého dôchodku platili porcie, ale nie od výrobku, ktorého ani nemajú. Jak je to ináč s berzianermi, so špekulanty, s fabrikanty a s veľkými kupci židovskými. Či tí opovedia celý dôchodok svoj? Platia toľko dane koľko by mali? Chudobný človek nemôže, ani nemá čo zatajiť. O ňom aj to vedia, koľko vlasov má na hlave. Ten nevládze platiť porcie, lebo je ich veľa. Preto je toľko reštancií a ekzekúcií. A této s roka na rok rastú. A, aby poklesok, ktorý skrze to povstal, ako tak zaokryli, zväčšujú porcie, čím množia žobrákov.

Porovnajme včuľajšie porcie s dávnejšími. Vezmite do ruky porciové knižočky, a prezerajte čísla. Ako rastú s roka na rok. Nuž, či aj dôchodok a výrobok rastie priemerne k porciam? Pravda naopak. Porcie rastú a výrobok ubýva. Či je to spravedlivosť? Ako je to možné, že pri lepšom výrobku porcie menšie boly? Hja, toto je liberálne hospodárenie. Liberalizmus všetko prehltne. Výrobok, majetok, práva, spravedlivosť, statočnosť, mravy, vieru slovom všetko. Po ňom len pustatina a žobrácka palica zostane. Prosím vás, pýtajte sa liberálnych ablegátov, ku akému dobrobytu prišli ste skrze veľké porcie, a na aké užitočné veci obrátila vláda peniaze této? Musia vedeť, veď ony vám ich zavesili na krky. Snáď viac práva sme dostali; snáď riadia nás spravedlivejšie; snáď väčšiu starosť majú o nás; alebo snáď ľudskejší zachodia s nami; či poľahčili nám živnosť skrze veľké porcie? Lebo to by bolo po pravde, aby za väčšie obety väčšiu odmenu dali.

Odpovedajte, čo dobrého ste dostali vy remeselníci a roľníci?

No ak bieda naša a tá spravedlivosť, ktorá panuje v krajine je odmenou: tak so spokojným svedomím povedať môžeme: nech zhynie vláda liberálna!

Iné štáty zmenily daňové zákony k prospechu pospolitého. Len priemerne odanily ho, aby žiť a povolanie svoje konať mohol. No a u nás čo spravila vláda v ohľade tomto? To, že práve najbiednejšie triedy zdiera. Čo previnil chudobný ľud, že vláda práve naňho vrhla sa nemilosrdne, a chce ho vykoreniť? Či to neni preňho dosť veľký trest, že núdzu trpí čez celý život, ešte aj ekzekútora pošle mu na krky? Ak to aj ďalej tak pojde, pospolitý ľud ztratí samostatnosť, a zostane otrokom majetnej triedy alebo vysťahuje sa do cudziny. Preto treba urobiť konec tomuto hospodáreniu.

Žiadame spravedlivý daňový zákon, aký aj v Rakúsku je!

POLITICKÉ CHÝRY.

Petícia ľudákov proti vojenským predlohám.

Naší statní ľudáci neustávajú v boji tomto. Čo deň to viac doposielajú nám prosbopisov, ktorých počet presahuje už 1140. Pokračujeme v uverejnovaní menoslova tých obcí, z ktorých doposlali nám také prosbopisy:

Lenti (Zala), Apáti (Zala), Nagymánya (Bars), Privigye (Nyitra), Nagymizdó (Vas), Nagykosztolány (Nyitra),

Szentgyörgyhalmi puszta (Esztergom), Köbölkut (Esztergom), Szent-Márton (Győr), Kásád (Baranya), Dobronak (Zala), Szimő (Komárom), Jókeő (Pozsony), Jankovácz (Bács-Bodrog), Bazita (Zala), Rákosszentmihály (Pest), Ebed (Esztergom), Csorna (Sopron), Mocsa (Komárom), Horváti, Szécsisziget (Zala), Ung (Esztergom), Szentmiklós (Vas), Németujvár (Vas), Bezeréd (Zala), Szentandrás (Moson), Kiscsernecz (Zala), Felsőszemenye (Zala), Csehi (Zala), Szentmargita (Zala), Lendvaujfalu-Kutfej (Zala), Németujfalu (Zala), Ortaháza (Zala), Marócz (Zala), Dömeföld (Zala), Lispe (Zala), Gombosbogojeva (Bács-Bodrog), Magyar-Szt-Marton (Torontál), Magyarmecske (Baranya), Oroszhegy (Udvarhely), Doroszló (Vas), Garam-Mikola (Bars), Tököl (Pest), Gyimóth (Veszprém), Káłmánd (Szatmár), Vidornyalak (Zala), Szántó (Zala), Kun-Csorba (J.-N.-K.-Szolnok), Mercse (Borsod), Tiszakürti-öregszőllő (J.-N.-K.-Szolnok), Ujlóth (Bars), Csorvás (Békés), Gattoja (Temes), Nyulfalu (Győr), Nyulfalu (Győr), Garamszőllős (Bars), Lapujtő (Nógrád), Liptagerge a Kis-Gerge (Nógrád), Karancskeszi (Nógrád), Pornó (Vas), Tergenye (Hont), Kávás (Zala), Maiss (Baranya), Maiss (Baranya), Ráczmecske (Baranya), Csongrád, Egyházasszecsőd (Vas), Németszecsőd (Vas), Körtvélyes (Szepes), Eperjes (Pozsony), Csikoskutyinai tanya (J.-N.-K.-Szolnok), Dubova (Pozsony), Nemestördemicz (Zala), Szigliget (Zala), Doroszló (Bács-Bodrog), Frankó (Sopron), Ebergény (Zala), Nagyölved (Esztergom), Kural (Esztergom), Kistokaj (Borsod), Ujlubló (Sáros), Detk (Heves), Dézsánfalva (Temes), Farnad (Esztergom), Kisköcsk, Borgáta, Káld (Vas), Muravid (Zala), Középiszkáz (Veszprém), Héhalom (Nógrád), Nyitrakolos, Nagykolos (Nyitra), Lancsár (Nyitra), Kocsin (Nyitra), Sterusz (Nyitra), Felsőlászló (Sopron), Bolya (Nagy-küküllő), Szabadbáránd (Sopron), Uj-Beszterce (Trencsén), Bárna (Nógrád), Bozsók (Baranya). Alsódabas (Pest), Szina (Abaujtorna), Kiscsausa (Nyitra), Dubnicza (Nyitra), Chrenócz (Nyitra), Kislehotka (Nyitra), Brusznó (Nyitra), Hradecz (Nyitra), Nagylehotka (Nyitra), Handlova Nyitra), Neczpál (Nyitra), Bajmóczapáti (Nyitra), Nagycsausa (Nyitra), Privigye (Nyitra), Koós (Nyitra), Olejnok Majdan (Sáros), Jakabvolya (Sáros), Hőnigmilpos (Sáros), Dobó (Sáros), Péchujfalu (Sáros), Litinye (Sáros), Vörösalma (Sáros), Bélicz (Nyitra), Zichy-Ujfalu (Fehér), Tápé (Csongrád), Kisapáti (Bars), Zsitvakenéz (Bars), Kenyeri (Vas), Kecskéd (Vas), Püspöklak (Baranya), Dunaszentpál (Győr), Dunaszeg (Győr) Zseli (Moson), Darnó (Moson), Dobronak (Zala), Vaspör (Zala), Hásházy (Zala), Resznek (Zala), Baglod (Zala), Jakabfa (Zala), Csesztreg (Zala), Baksa (Zala), Kutás (Zala), Budafa (Zala), Salomvár (Zala), Lentikápolna (Zala), Barabás (Zala), Nova (Zala), Mikefa (Zala), Kerkaujfalu (Zala), Lesenczetomaj (Zala), Hollád (Somogy), Tikos (Somogy), Főnyed (Somogy), Alsóménesd (Pest), Kisfalud (Pozsony), Nagykamond (Veszprém), Óbesztercze (Trencsén), Csákberény (Fehér), Bél (Hont), Alsófelsőnyárasd (Pozsony), Miháld (Somogy), Kislakos (Zala), Tormaföle (Zala), Ocsárd (Baranya), Kecskemét (Pest), Iszkaszentgyörgy (Fehér), Nagylapás (Nyitra), Sámson (Somogy), Horvátkut (Somogy), Fehéregyház (Somogy), Sávoly (Somogy), Nagykajd (Vas), Tana (Vas), Szabadszentkirály (Baranya), I. Szent-Imre (Csik), II. Szent-Imre (Csik), III. Szent-Imre (Csik), Muzsla (Esztergom), Tolmács (Zala), Hegykő (Sopron), Kunsziget (Győr), Pinnyéd (Győr), Tótfalu (Vas), Tarcsa (Moson), Napkor (Szabolcs), Egyházasozmánbük (Zala), Szöllősgyörök (Somogy), Kisziget (Zala), Éberhárd (Pozsony).

Dvojročná služba vojenská.

Novšie zprávy viedeňské docela určite potvrdzujú to, že najvyššia vrchnosť osvojila si požiadavku našej ľudovej strany dotyčne dvojročnej služby vojenskej. Pravda, takáto premena nemôže sa stať na jeden úder. Tu budú potrebné mnohé zkúmania a vyratúvania. Ba aj to je isté, že zavedenie tejto premeny bude požadovať veľké výdavky, tedy zase len nové ťarchy. Ale nad takýmito novými ťarchami nás hlava nebolí, lebo keď vojaci nebudú museť slúžiť a stravovať sa za jeden celý — totižto ten tretí — rok: tu nám odpadne toľko výdavkov, že tie menšie výdavky, spojené so zavedením dvojročnej vojopovinnosti veľmi ľahko a vďačne snesieme.

Viedeňské zprávy udávajú, že vojenské vrchnosti už pilne pracujú na plánoch, dľa ktorých znížiť sa má vojopovinnosť na dva roky. Asíce premena táto bude sa týkať pechoty a delostrelectva, konníctva ale a námorníctva nie. Akonáhle prekonajú potrebné predpráce, predostrú sa tieto obom snemovniam a v najbližšom roku predostre sa už i návrh zákona o znížení vojopovinnosti na 2 roky. — Takéto, docela určité zprávy máme z Viedne Zvláštne je, že naša milá vláda o tom mlčí ako ryba vo vode. Či sa jej snáď nepozdáva, že rozumná požiadavka našej ľudovej strany získala si uznania? My myslíme, že proti zníženiu vojopovinnosti nemala by mať žiadna strana námietok. Či by to škodilo snáď liberálom, keby mládež nemusela v ten tretí rok žiť parádne na trovy krajinské a to bez všetkého osohu? Aj Koššuthisti mohli by si rozmysleť a väčšiu váhu klásť na zníženie vojopovinnosti, ako na vylúčenie nemeckého komannda z plukov uhorských.

Popis voličov.

V predošlom čísle s pochvalou zmienili sme sa o popisujúcej komissii, ktorá účinkovala v Prievidzi. No zato v súsednom okrese účinkovala si jedna druhá komissia celkom po bánficky, ba ešte ohavnejšie. «Nyitr. Sz.» píše o tom nasledovne: V žabokreckom okrese v *Beloudvarnoku* popisovali títo ľudia: Gusto Knogler, Samuel Salzberger a Julo Brucker, notár. Jedenásť sučanských občanov hlásilo sa pred touto komissiou, by im dali vótum, bo že minulého roku akýsi Tamáskovics bol ich len preto vynechal, že sú vraj nie uhorskými občanmi. Teraz priniesli si vysvedčenie o svojom uhorskom občianstve, žiadajúc notára Bruckera, by im ho podpísal.

Milý notár ale odoprel podpis, ba zakázal aj rychtárovi svedoctvá tie podpísať. — Patriční ale mali so sebou ľu krstné listy a iné dôkazy o tom, že tu bývajú a platia

daň už vyše 40 rokov. A čo nevykonal notár? Povedal tým občanom, že on im zaopatrí síce volebné právo, *ale že to bude stáť každého 7 korún!* Jedna koruna potrebuje sa vraj na kolok (štempel), ostatné ale budú notárove za prácu. Rozumie sa, že občania na takéto podmienky nepristali.

Tak to opisuje «Nitr. Sz.» Aby jeden notár mohol také ohromné chumajstvo a to ešte tak opovážlive vykonať, sotva sa dá uveriť. Jestli by to mala byť pravda, nuž vtedy smele môžeme tvrdiť, že v Nitriansku lepšie by sa hodilo niektorému popisujúcemu pánovi, aby šiel za šintra.

Prenasledovanie reholí vo Francúzsku.

Ten chýr, že Karthausianských mníchov chcel daktorý vysokopostavený muž nahovoriť k zaplateniu 2 millionov frankov, aby ich vláda nevyhnala, pôsobil tam veľmi dráždive. Spomínajú viacerých, v úzkom spojení s ministri stojácich pánov, ktorí by sa boli mali zúčastniť tohoto nečestného pokusu. Aby uspokojili sa rozrušené mysle, zaviedli vo veci tej vyšetrovanie. Vyšetrujúci sudca navštívil kláštor Kartheusianov v Irenoble, aby vyslúchal abbé (kňaza) Rey-a a pátra Michela. Abbé Rey podal vyšetrujúcemu sudcovi svoje osvedčenie písomne, ale obsah tohoto nechcú vyjaviť. Páter Michel ale nechcel prijať vyšetrujúceho sudcu.

Nepokoje na Balkáne.

Medzi jednou bulharskou, zo 40 mužov pozostávajúcou bandou a tureckými vojakmi strhla sa v okrese Kočánanskom pračka. Osem Turkov padlo pritom a jeden bulhar. Bulhari reterirovali, ale pojali so sebou aj troch ranených Turkov.

Ku mestu Mitrovici, kde boli zavraždili veľvyslanca tureckého Ščerbinu, vyslali 20 tisíc tureckých vojakov ku udržaniu pokoja.

S balkanskými nepokojami súvisí i ten najnovší chýr, že v novibazárskom sandžáku (okrese) nápadne upevňujú rakúsko-uhorské pevnosti plevljanské, prjepoljanské a jabukanské. Mohamedanskí poddaní naší tamojší zamýšľajú protestovať proti tomu u sultána, bo že takéto vojenské prípravy nemôžu mať iného cieľa ako ďalej *pokračovať v podmanovaní Balkánu.*

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Ľudová strana osvedčila sa, že proti novej indemnite obštrukciu podporovať nechce, ba takú rozhodne zazlieva, z príčiny tej, lebo bez odhlasovanej indemnity krajina prišla by do mimozákonného položenia, čo dovoliť dobrý vlastenec len tak ľahko dovoliť nesmie.

Stanovisko ľudovej strany krásne odôvodnil gr. *Ján Zichy* nasledovne: Tie ťažké pomery, v ktorých vláda už o druhú uchádza sa indemnitu, zapríčinila si vláda sama. Ona nezdá sa dobre posudzovať a rozumeť terajšie politické položenie, ináč by nebola predostrela ešte pred vybavením krajinského rozpočtu tie vojenské predlohy. Že ich ale predsa predostrela, pochádza z toho, že keď s Apponyiho stránkou urobili fúziu (splynutie) liberáli, vtedy strana Apponyiho neustálila určite svoje požiadavky, bez ktorých by bola mala byť tá fúzia nemožná. Keby sa z tohoto ohľadu boli dorozumeli starí liberáli s Apponyistami, dnes bol by musel byť tu iný návrh vojenský. A tak ani nebolo by možné to nedorozumenie, ktoré dotyčne vojenských predloh v samom liberálnom tábore panuje.

Ľudová strana stojí na stanovisku vyrovnania z roku 1867. Na základe tomto ctí a chráni práva panovníka nad vojskom. Pritom stanovisko ľudovej strany je súce i k tomu, aby armádu priblížilo k srdcu národa, lebo so žiaľom musíme prizvukovať tú pravdu, že toto zblíženie vojska k národu je ešte nie prevedené.

Mnohí sú, a taký som aj ja, ktorí žiadali by sme si zo srdca, aby vojsko v duchu národnom, pod uhorskými zástavami a rečou maďarskou bolo spravované a kommandované. Ale veľmi mnohí sú, a aj medzi tých pripočitujem sa, ktorí sú toho presvedčenia, že pri terajších pomeroch to vojsko tak pretvoriť je nemožné.

Naše národnie požiadavky netýkajú sa vnútornej organizácie vojska, ale tie požiadavky musí vláda previesť a na čas určitý prislúbiť. Národnie tie požiadavky ale vyplývajú z prirodzených práv národa a tak nesmú sa predkladať tak, ako vynáhrada za väčšie ťarchy.

Za najvážnejšie držíme my dvojročnú vojenskú službu. Ľudová strana sa pridŕža tejto požiadavky, aby sa uľavilo na ťarchách ľudu. Uznáme, že ani táto vec nedá sa previesť za deň za dva, ale vláda mala by to aspoň len určite prisľúbiť vo svojom návrhu.

Ľudová strana nechce byť násilná a proti indemnite nepoužije obštrukciu. Ale nech sa osvedčí vláda, že prijme dvojročnú službu vojenskú. To by bolo vlasteneckou povinnosťou vlády, aby pomáhala našej strane ľudovej k vydobytiu zníženia vojepovinnovatosti na dva roky.

Potom zaoberal sa so stanoviskom strany neodvislej. Proti Bánffymu obštrukciu zaviesť, to malo svoj smysel, lebo Bánffyho strana zničila nám, ači vyzdvihla celú sústavu. Proti takému počínaniu nepozostávalo iné, ako bezohladný boj menšiny. — Ale za dnešných okolností takto pokračovať nesvobodno. Ásice preto nie, lebo dnes stojíme tu voči väčšine, ktorá je aspoň dľa formy zákonnitá. Jestli vládu prinútime do mimozákonného položenia, my sami by sme pripomáhaly k naruženiu právneho, sústavného stavu. Jestli my sami zničíme parlamentárne práva, s tým ospravedlníme všetky také namáhania, ktoré povstať môžu pozdejšie k zničeniu parlamentarismu. A my v udržaní zákonného stavu nesmieme vládu prekaziť, hoc aj ináč na smrť zápasíme s ňou v otázkach iných. Ale kde sa jedná o to, aby právo, zákon a spravedlivosť udržovaly sa v platnosti, tam nie sme oprávnení vládu nútiť k tomu, aby len z viny našej vzdala sa všetkého, čo nám naše práva sústavné, krajinské a občianské zabezpečuje.

Ako máme gazdovať?

«Márne je namáhanie človeka, jestli neprispeje k nemu požehnanie Božské.» S týmto pekným a pravdivým porekadlom začnem poučnú prácu túto, lebo to nás musí v živote sprevádzať, to musíme pred očima držať, jestli šťastlivými byť chceme. Prvou povinnosťou tedy je, k Bohu obrátiť sa a od neho čakať požehnanie na prácu našu. Kto na Boha zabudne, o toho ani Boh nebude mať starosť, ten nech sa nečuduje, keď jedno nešťastie za druhým potkne ho. Veru ani náš ľud nebol dovtedy taký nešťastlivý, pokiaľ mravný život viedol a držal sa Boha.

Boh človeka ku práci stvoril, aby s prácou vyhľadával chlieb svoj. Pracovať musíme, aby sme žili. Rozumne musíme prácu našu konať, veď preto nám dal Boh dobrotivý pochop. Ľudia ustavične rozmýšľajú, hľadajú lepšie a ľahšie spôsoby k tomu, ako by mohli čím snadnejšie znášať ťarchy, ktoré zo všech strán uvaľujú na ních, slovom, ako by mohly so životom zápasiť. Takéto užitočné a múdre spôsoby privlastniť a nasledovať musíme, ak chceme starosti naše zmenšiť. Takéto spôsoby budem odporúčať rodákom mojím, — ktorí zaoberajú sa s hospodárstvom, — v tej nádeji, že jestli povšimnú si ich, hodne poľahčia si v biednom postavení svojom. Dobré rady dám, ako majú hospodáriť malí gazdovia. To každý vie, že väčšina národa s hospodárstva žije. To je chlieb jeho. S tým sa zaoberá čez celý život. Z toho žije. Z toho vydržiava seba a svojích. To mu donáša potrebné peniaze. Zo zeme musí vyčerpať všetko to, čo k živobytiu potrebuje. Predá úrodu, ktorú dorobil a statok, ktorý vychoval Tojest zem a lichva sú té dva pramene, z ktorých čerpá potreby svoje.

V terajšom svete každý má vedeť, že veľký rozdieľ je medzi hospodárením a hospodárením. Jeden gazda má utešené zbožie, a dostane zaň poriadny groš, druhý má planú úrodu tak, že ledvy stačí z nej na porcie. Jeden dobre predá mladý statok, iný ledvy za polovičnú cenu je vstave zmárniť ju. Jeden poriadne žije s malými starosťami, druhý bedáka a hladom mre. Netreba zabudnúť priatelia mojí, že medzi ťažkými pomerami žijeme, a že len ten prijde k volačomu, kto nezaháľa, ale s oboma rukama dá sa do práce, kto mierny život vede a šanuje výrobok. Treba sa naučiť, čo, akým spôsobom donáša osoh, lebo kto len tak gazduje, ako od otca naučil sa, ten medzi učenými a zkúsenými hospodármi len žobráčkom bude. Vysmejú ho. Preto som chytil pero, aby som takýchto poučil. A aby ma ľahšie zrozumeli, vyprávať budem o dorábaní obylia a o chovaní rožného statku.

Čo je obylie? To netreba vysvetlovať, to aj najhlúpejší hospodár vie. Všetky rastliny žijú a tak potrebujú pokrm, ako aj zvieratá. Poneváč aj obylie živí sa a množí, zapotreby je zrast obylia tak spravovať, aby ono tam na meste najšlo všetko to, čo potrebuje k tomu, aby hospodára potešilo hojnou úrodou.

Život rastliny s klíčením sa počína. Hlavnia vec je: dobré a zdravé semeno — zrno — siať. Veľmi zlá obyčaj je, že roľníci pekné zbožie predajú, — lebo zaň viac dostanú, — na siatie ale podlé a nečisté upotrebia. Pýtam sa: zdáliž plané a nečisté zrno môže dať hojnú úrodu? Však aj starodávne porekadlo hovorí: «kto pozadky seje, burinu žne». Skusujeme aj to, že zbožie takýchto gazdov nie len slabé je, ale preplnené je s kúkolom a so všeliakou burinou, ktorá využitkuje zem a udusí obylie, a tak z úrody nič nenie. S tým ale, že čisté a dobré zrno zasialy sme, nie je poistená úroda, lebo tá veľmi závisí od toho, ako obrobíme zem. Každej rastline musíme dať — vo svojom čase — tú prácu, ktorú požaduje. Prv, než by sme oziminu siali, poorajme zem tri rázy; jarinu do takej zeme, ktorú v jaseni hlboko sme orali; zemiaky a burgyňu do dva rázy pooranej zeme. Múdre hovoria starí, zkúsení gazdovia: «jedno oranie, jeden chlieb; dvoje orania dva chleby.» Čím viac ráz oreme, tým lepšia bude rola. Odplatí to. Aj desaťnásobne vynahradí hodnotu tej práce, ktorú na ňu obrátili sme. Veľmi odporúčam gazdom, aby v jaseni čím hlbšie pustili pluh. To viac hodno, ako keby povrchne hnojili.

Siať — jak v jaseni tak aj na jar — čím skôr treba. Neslobodno s tým meškať. Zkúsenosť o tom svedčí, že skorá sejba z desiatích pádov devať ráz je lepšia, ako neskorá. Jak je možno, sejme žito a raž do prostreď októbra, jačmeň a ovos, jak náhle zem odmrzla. Že kedy treba kukuricu a zemiaky sadiť, od toho závisí, akú fajtu sadíme. Skorú prv, neskorú neskoršie. Tak n. pr. veľkú — hrubého zrna — kukuricu, ktorá dlho musí zreť, v apríli treba sadiť, drobnú, ktorá zavčasu dozre, v prvej polovici mája. Tam, kde čez leto dlho trvá suchota, neradím neskoro siať. Síce, že kedy treba siať, to určí počasie a poloha okolia. To každý gazda zo zkúsenosti vie. Ale meškať s tým, ku škode vedie. Dôležitá vec je vedeť, koľko zrna treba vysiať. Pri tomto najčastejšie mýlia sa malí hospodári, lebo obyčajne v tej mienke sú, že čím hustejšie sejú, tým je lepšie. My ale to hovoríme, že husto siať nenie dobre, ba škodlivé je a zkynoší sa s tým veľa zrna. Jestli do dobrej zeme husto sejeme obylie, pováľa sa. Keď do planej — chudej — zeme sejeme husto, tá nenie vstave rastlinám potrebnú živnosť dať, a tak zlú úrodu dostaneme.

Sú okolia, kde viac malých gazdov spoločne kúpi mašinu na siatie, tí nie len riadne a dobre

sejú, ale aj veľa zrna zašanujú, tak, že to zrno za 2—3 roky, zaplatí mašinu. Toto veľmi odporúčame malým gazdom. Hlavnia vec, aby pri takomto spolku v láske zotrvávali, lebo zvady zlé následky mávajú. (Pokračovanie nasleduje.)

BESEDNICA.

Priemyselnícka a hospodárska výstavka na Horniakoch.

— Opísal *Zaosek*, úd zo «Žüri» odboru znalcov.—

II. Oddiel hospodársky.

Tu ti dôverne medzi štyrma očima poviem, že v hospodárstve som nie «offe». Pýtaš sa, čože je to «offe», čo to znamená? Na to ti zase úprimne poviem, čo je to jaké slovo; maj dosť na tom, že som ho citoval, jako ho aj mne citovali.

To je naša ľudská slabosť, že mi ľudia našu biedu a nedostatok duševnej vedomosti, umenia a vzdelanosti ľúbime zakrývať s nejakou frázkou, s cudzozemským bez myslu slovom, «šlágvort»-om, «nápoveďou, tak jako nahotu nášho tela zakrývame rúchom. Ľudia tak robia, jako professor, keď ho žiaci nepočúvajú, že bachne s päsťou na stôl, aby buchotom tým pozornosť vzbudil v nepozorných hlavách jeho poslucháčov. Tak aj my ľudia, aby sme pozornosť na seba u ľudí vzbudili, praskneme jednu hodnú frázku, cudzie bez smyslu slovo, nejaké «šlágvort», nápoveď, nášmu blížnému o jeho sprostú nemysliacu hlavu, na príklad jako som povedal: «offé», alebo keď niektorí povedia na voľakoho že «pansláv«, keď im už iné umenie a veda schádzai. Takto chcú u iných pozornosť na seba obrátiť, že jaký hazafišák, súci na veľkú odmenu je v nich. Oni ale s touto frázkou, s týmto gréckym slovom zakryjú veľkú biedu, nedostak svojich zásluh a svojeho umenia a vážnej vedy. Je ale aj mnoho sprostých hláv, o ktoré sa také frázy dajú práskať s dobrým prospechom, takže jeden-jediný chudák je vstave s takou frázkou celú stolicu a ľudí, ktorí ešte na odmenu čakajú, naplašiť a do političnej laxírky nahnať, bárs aj vec neberie žiaden vážne, bo ani bez smiechu brať nemôže. Veď sa my ľudia jeden druhého dobre známe. To my len tak ťúkame jeden na druhého jako nejaké falošné mačky.

Priemysel ma nezaujíma, bo som sa neučil žiadnemu remeslu. Viac ma zaujíma hospodárstvo, bo aj ja sa zapodievam s ním, bárs ono do mojeho «fachu» by nepatrilo. Ráno držím kropáč v ruke so svätenou vodou, po poludní zase rýľ a motyku, alebo stojím nad robotníkami jako hajdúch alebo árendátor dvorský!

Nuž ale podľa duchovného úradu spravili ma aj za hospodára a priviazali aj mňa ku brázde jako aj iného sedliaka, abych bol podelený medzi dušami a medzi hrudami; abych dvom pánom slúžil: Bohu aj mamone. Ja veru psa z dvoch dvorov neľúbim, a preto mamone neslúžim, ale zato všetko mi aj z rôl rozvláčia, jestli sa len naozaj nejedujem. Čo mi je ale protivné. Bo na kazateľnici mám volať: «najmilejší» a na roli vykríkať: «vy škodári, kmíni, gazemberi» keď mi tak na vidom oči vlečie kto centový batoh ďateliny za ten čas, čo drahý poľný hájnik pod medzou alebo v krčme na lavici zaspal.

Kapitalizmus len tak ide napred, keď čím viac sily, čím viac kapitálov má. Hospodárstvo zase naopak: čím lacnejšie, čím menšími ľudskými a záprážnými silami produkuje výrobky, tým väčšiu konkurrenciu na trhoch robí. Čo množstvo ľudí, volov, koní draho obrábalo, to teraz oracia, sejacia, kosiaca, žnejúca, mlátiaca, vejacia, sortujúcia mašina o mnoho lacnejšie robí. Tu odpadne plat a chova pre ľudí, krma pre lichvu, výdavky pre kováča a pre kolára. Teda sa ani nečudujme, že Amerika a Rusko zaplaví so svojimi poľnými produktami naše trhy. Lacno, bez mnoho síl dorábajú tak, že dlhá a drahá cesta a vysoké mýta sa im vyplácajú, takže ich produkty u nás lacnejšie dostaneme, nežli naše vlastné, domáce. My toho «honi termelés»-u z cudzozemska lacnejšie dostaneme.

Už pred uhorskou revolúciou zemani, veľkostatkári, ktorým poddaní pole obrábali, nahliadli, že treba zem od toľkých ľudských síl oslobodiť, bárs aj poddaní zdarma im pracovali, iba že ich hajdúci s palicami vyplácali. Dali si tedy ten takzvaný «robot» vymeniť. Krajina im to za naše peniaze vymenila. Vystavila im obligácie, takzvané «Grundentlastung», «földtehermentesités», oslobodenie pozemku od farchy a od síl ľudských a ku každej takej obligácii, zem od farchy ľudu oslobodzujúcej priložila «kupóny», interessi, ktoré si každý taký zeman len odstrihol a premenil na peniaze. Tak lacnejšie dorábali produktá; nebolo treba toľko ľudu a kupóny odstrihovať nebolo spojené s útratami, a preto ich toľko odstrihovali, až konečne aj obligácie postrihali a teraz sa už od farchy gruntu a aj od gruntov celkom oslobodení; sú už «földtehermentesítve», docela nemajú nič, sú oni teraz zväčša pisári a kričia, aby sa im platy povýšili, z ktorých sa nedá mnoho odstrihovať, najviac keď kde-tu odstrihnú hodný kupón zo sirotskej, stoličnej alebo z inej pokladnice a potom ho idú do Ameriky premeniť.

My Horniaci preto budeme mať výstavku, aby sa veľkostatkári s gazdoskými, hospodárskymi mašinami ku nám prišli pozreť, že my máme poľné produktá aj bez ekonomičných mašín, teda ešte lacnejšie ich dorábame; nasledovne oni nedržia s nami konkurrenciu. Kde sa lacno dorába, tam sa lacno i predá, a čo je lacné, má aj chytrý odbyt. Kde je ale chytrý a častý odbyt, tam je aj viac peňazí v obehu, tedy aj dobrobyt. Klobučník už radšej predá lacno 20 klobúkov za jeden deň, nežli jeden klobúk draho za štvrť roka.

Veľkostatkári vyvážajú hnoj (trús) na automobiloch; tieto sú ale trochu drahé a ešte ich musia napájať, zo-

hrievať a kŕmiť s benzínom, aby mohli bežať, čo zase len útraty spôsobuje.

U nás, na Horniakoch, aspoň v tých vidiekoch, kde ja bývam, hnoj vyvážajú baby v plátenných noškách na chrbátoch; tomu by si ani skoro neuveril, a predsa je to tak. Takéto živé automobile na hnoj sú veľmi lacné, bo u nás žena nemá ceny. Keď sa kto chce ženiť, aj 20 sa mu ich zavesí na krky, jako Jeremiášovi prorokovi, za ktorým 7 žien kričalo: my máme z čoho žiť a sa šatiť, len tú haňbu nám vezmi, aby sme nezostaly slobodné staré dievky; my sa chceme vydať. Tieto hnojové automobil-baby nepotrebujú «benzin». Ony si zakúria aj s pálenkou, aby tak potom mohly hore-dolu vrchom behať s hnojom.

Prvý krát, keď som to videl, nerozumel som tomu; ba ani len nepočul, že na ľudskom chrbáte sa môže hnoj s hnojávkou v plachte na roľu vynášať. Poneváč ale u nás kupčia so suchými slivkami pre Poliakov k Vianociam — myslel som, že kupčia tedy aj s varenými slivkami; len tej slivkovej polievky mi bolo ľúto, ktorá babám dolu chrbátom až po päty tiekla. — Takéto noškové na hnoj nástroje budú vo výstavke Dolniaci môcť obdivovať, a môže byť, že mnohý árendátor nechá tak svoj automobil železný, a bude so svojou «gnädige frau» sám tak vyvážať hnoj, čo mu iste lacno vypadne.

Náš ľud nepotrebuje — jako Dolniaci — drahé anglické sejacie mašiny od Setleworta; on si zaseje, to jest baby si zasejú zbožie a po motyke zakopú, teda po záhradnícky. Práca táto je lacná, bo tu ani brániť, ani smikovať netreba a úroda je hojnejšia. Lebo ťažká brázda neprivalí zrnko, ktoré po motyke dá stonásobnú úrodu. Jaká by to bola ohromná úroda na Dolniakoch v Banáte, kde má jeden statkár 2000—10.000 jutár zeme! Vtedy by nám Amerika nič neškodila.

Tu ťa ale musím upozorniť, že tie horniacke záhony sú už parcelirované — čo štát už dávno zamýšľa uviesť na Dolniakoch. Preto naše horniacke parcelly sú len tak široké, že každú môže celkom pohodlne na jeden, alebo na dva skoky dobrá žaba preskočiť, bez toho, žeby sa musela rozbehnúť, alebo nohavice si pozdvihnúť a potúžiť. A pritom všetkom horniacky sedliak z tohoto, na žabí skok úzkeho zákonka, je vstave vydržať krajinské povinnosti. On z toho platí: civillistu, platy ministerské ablegátske, pol milliona vojska, főišpánov, ohromné penzie, úradníkov, slúžneho, notára, rychtára, kňaza, rechtora, hájnikov, okresného lekára, stoličnú babu, učiteľa, celý regiment biršágov, stoličné a obecné prirážky, daň od psa, žandárov a celé litánie všeličoho. A pritom všetkom krčmár ešte najviac z toho ťahá, bo gazda aj mnoho pije; však aj má z čoho pri takej veľkej úrode motykovej.

Úrodu s role lacno svážajú baby na svojich chrbátoch. Úrodu túto vymlátia až voľakedy po Troch kráľoch, bo aj myši potrebujú jesť — z čoho vidno že mlatba u nás dlho trvá, jako kedysi trvala u grófov, keď nebolo mašín. A keď to dlho trvá, nuž uzatvárať môžeš, koľko toho musí byť, keď to ani nestačia od Michala pomlátiť. K vymlátenej úrode nepotrebujú Bakerovu vejačku (rajtára), ani triera na sortirovanie zbožia, čo zase lacno vypadne.

Díval som sa raz vo fašiangoch babám, jako vialy zbožie. Jedna naháňala so zásterou vietor, a čo nemohla, podľa nej stály ešte tri baby, tie dúchaly a fúkaly do lopaty vejacej a vyfukovaly plevy. Rozumie sa, že pritom si obvlažovaly huby s páleným a mastily vejačky hubové.

Sortirovať, klasifikovať zbožie ony neznajú, ony cakompak všetko, ako im to Pán Boh požehnal: zbožie, stoklas a kúkoľ spolu pomelú a užijú. Najviac, keď v zime po zrnku popreberajú, až potrebujú pre kmotru na caltu. Farár a rechtor dostanú väčší sosyp, nežli to kanonická vizitácia predpisuje. Krome tvrdého zrna dostanú ešte aj kúkoľ, aj stoklas, len aby nekričali, že málo dostávajú. Organistová síce kričí a nadáva že dávajú smeti, ale z toho si žiaden nič nerobí, lebo dľa vizitácie len farár a organista dostávajú a nie gazdiná, ani organistová.

Naša sorta zbožia bude na výstavke, aby tí páni, ktorí užívajú takzvaný «graham» — chlieb dľa lekárskych predpisov — vedeli, kde sa také zbožie dorába pre tento zdravotný chlieb.

Ja zase dorábam šparglu pre výstavku, asíce tak lacno, že konkurrenciu so mnou nevydrží ani žiaden erfurtský alebo budapeštiansky záhradník. Predtým moja špargla bola síce tenká, jako špagát z cukrového klobúka, niektorá dosiahla jemnosť, fajnosť aj konopnej cverny — nuž ale teraz dopytujú sa mlzáci a gurmani len na obrovskú špargluu. Jeden organista z vidieku ma naučil kultúru takej obrovskej špargle. Dal mi návod, dľa ktorého on, aj s jeho pánom farárom, takú špargluu dochovávajú a veľké dôchodky z toho majú, bo im dochovávanie lacno vypadne. Majú vraj veľký cintorín, ktorý je už dobre a hlboko zrigolirovaný, bo hrob je podľa hrobu, tu už netreba nič kopať ani hnojiť. Do každého hrobu zasadia dva korene špargly, ktorej korene bujno ženú do hĺbky a berú zo zpodku dobrú záživnosť, následkom čoho špargla chytro rastie, takže ju ani rezať nestačia a každá je tak hrubá, jako dobrý válok a hlávky jej sú jako hlava malého dieťaťa. Aj sú plné šťavy sladunkej a príjemnej. Na takej sa páni nacuclú do sýtosti. Aj slivky, mirabely, ringlotky po hroboch sadia. Týchto ovocie dosiahne velikosť husacieho vajca. — Teraz probujú tekvice na hroboch zasýpať; do výstavky majú dovieť a narásť také, že jednu dvaja chlapi budú mať čo niesť.

Ja pošlem v cintoríne dochovaný slovenský ananas na výstavku, to jest *kvaku*, obsahu pivového súdka.

Jak Boh dá zdravia a obecenstvo by si žiadalo ďalší opis našej horniackej výstavky aj iných oddielov: nuž poslúžim. Bude aj jeden oddiel političných produktov, na príklad v silnej «maroguin» to jest v bravčovej alebo vo sviňskej koži zaviazané lajstre voličov atď.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecenstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenú adressu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžme urobiť takým neprávostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

Kráľ v Budapešti. Jeho veličenstvo kráľ dňa 3-ho mája rano i so svojím sprievodom dojde do Budapešti. Počas tunajšieho pobytu dvora bude v budínskej kráľovskej palote aj jedna veľká dvorná slávnosť. Kráľ asi 2—3 týždne pobudne v hlavnom a sídelnom meste Uhorska.

Sňatok ministra Cseha. V neďalekej obci Baár dňa 14. t. m. slávil horvatský minister Ervin Cseh svoj sňatok s vdovou statkára Eugena Sausku, rodenou Juliou Pap. Svedkami boli Desider Percel a Desider Gromon.

Minister Wlassics v Čiernej Hore. Minister výučby dr. Julius Wlassics urobil výlet z Primoria aj do Čiernej Hory, do Cetinji s kraj. vyslanci Pavlom Eremits a Pavlom Kende, s ktorými navštívil černohorského ministerského predsedu Božidara Petroviča a zahraničného ministra Gabriela Vukoviča a rakúsko uhorského vyslanca. Wlassics navštíviť chcel aj panovníka Nikitu, tento ho však pre svoju chorobu neprijal a preto minister zapísal si len meno do hosťovskej knihy.

Veľké manévre. Z Aradu oznamujú: Tohoročné veľké jasenné manévre, na ktorých zúčastní sa VII. a XII. vojenský sbor, budú na okolí Radny a Lippy za prítomnosti jeho veličenstva kráľa a dediča trónu arcikniežaťa Franca Ferdinanda. Viac štábnych dôstojníkov teraz cestuje po okolí Lippy, aby porobili k manévrom potrebné poriadky. Jeho veličenstvo bývať bude v kaštieli krajinského vyslanca grófa Róberta Zselénskeho v Temes-Ujfalu, dedič trónu ale v kláštore františkánov v Radne.

Púť (v Pozňansku) do Vamberíc sa pohne processia z *Nádaša* (prešporská stolica) dňa 6 ho mája. Ponajprv navštívime boľastný obraz v Šaštíne; dňa 7-ho mája sv. *Cyrilla* a *Methoda* vo Velehrade (Morava); dňa 8-ho mája *Pannu Máriu* vo Sv. Hostíne; dňa 9-ho mája *Svätý Kopeček* v Holomúci. Odtiaľ sa dovezieme na hranice. Na hraniciach sadneme na železnicu až do Albendorfu. Tu budeme 2 dni. Cesta sem a tam trvá 10 úplných dní. — Odchod bude z Nádaša po železnici. Útraty železničné činia 14 korún (7 zl.). — S úctou povoláva súčastniť sa žiadajúcich na processii Marianských ctiteľov *Ludvik Lávečka,* vodca processie z Horných Orešan.

Zajímavé čísla. Dľa výkazov krajinského štatistického úradu narodilo sa v najkratšom mesiaci roka, vo februári, 57.577 detí a zomrelo v tom istom čase 45.651 dietok. Do stavu manželského vstúpilo 37.813, z pomedzi týchto bolo 16 takých manželství, v ktorých bol ženich kresťanom a nevesta židovkou a 22 takých, v ktorých bola nevesta kresťankou a ženich židovského viero vyznania.

Púť do Vamberic pôjde 9-ho mája z Jablonice po železnici ta aj odtiaľ. Cesta bude stáť 16 korún a trvať bude za 8 dní. Prosím ctených pp. ktorí by sa na púti tejto súčastniť chceli, žeby prihlásili sa už aspoň 8 dňami pred odchodom a síce skrz železničný poriadok *Pavel Pinkava*, modleník.

Do pozornosti kosy zadovážajúcemu obecenstvu. Aby si každý jeden čím ľahšie zaopatriť mohol svetochýrnu generala Deveth delo-ocelovú kosu, k dnešnému číslu pripojujeme zadovážajúcu listinu, ktorá sa má v páde zadováženia riadno a zretedelne vyplniť a na pána *Pavla Sohr*, *Szill* (Somogym.) zaslať, lebo toto je jedine opravdový zadovážajúci prameň na svetochyrné generala Devetha delo-ocelové kosy. — Této kosy prevýšia všetko, čo sa v tomto diele nachádza. Preto nech nikto nezameškáva príležitosť, kto dobrú kosu chce mať, a nech si nezťažuje niekoľko slov za všeobecné dobro medzi svojimi známymi, nech odporúča kosy této. Keď niekto žiada, aby sa mu kosy len neskoršie zaslaly, radno je už teraz svoju zásobu objednať. Objednanú zásobu len vtedy zašleme, na kedy to žiada odberateľ. Kosy této sú všeobecne tak obľúbené, že v mesiacoch máji a júni je tak veľký odber, že dielňa len s najväčším napnutím a namáhaním je vstave svojich odberateľov riadne vyslúžiť. Ct. čitateľov upozorňujeme na dnešný oznam.

Pozvanie. «Magyarországi munkások rokkant- és nyugdij-egylete» (spolok penzijný uhorských robotníkov) z príležitosti svojho desaťročného jestvovania dňa 26. apríla 1903. v Budapešti v skvostnej dvorane nového mestského domu v ulici vacovskej bude vydržiavať slavnostné shromáždenie a valné shromáždenie svojich delegátov. Začiatok o 10-ej hod. — Spolok tento je nie socialistický a je hoden, aby ho robotníci kresťanský podporovali, lebo im podáva dobré výhody.

Robotnícke knižky neslobodno zadržiavať. Minister vnútorných záležitostí upravil na právomocnosti dôležité nariadenie, ktorým prísne zakazuje robotnícke knižky na záloh alebo kauciu zadržať. Kto sa proti tomuto zákazu prehreší, môže byť trestaný až do 200 korún peňažnej pokuty a v páde opätovania ešte i 15 dní trvajúcim väzením. Na zadržanie knižiek priemyselných a fabrických robotníkov so stránky zamestnávateľov sa toto nariadenie nevzťahuje.

Najväčšia poštová loď. Tieto dni vydá sa z New-Yorku prvý krát na cestu nová loď spoločnosti «Norddeutscher Lloyd» menom «Kaiser Vilhelm II.», ktorá je najväčšou loďou terajšieho veku. Dĺžka lodi obnáša nie menej než 216 metrov, šírka 22 metrov a jej stroj má 40.000 koňských síl. Na lodi môže cestovať 775 osôb na prvej, 343 na druhej a 770 osôb na tretej triede.

Útok na kapitáňa. Proti Rudolfovi Maldanerovi, kapitáňovi pri husároch v Šoprone spáchal jeden husár,

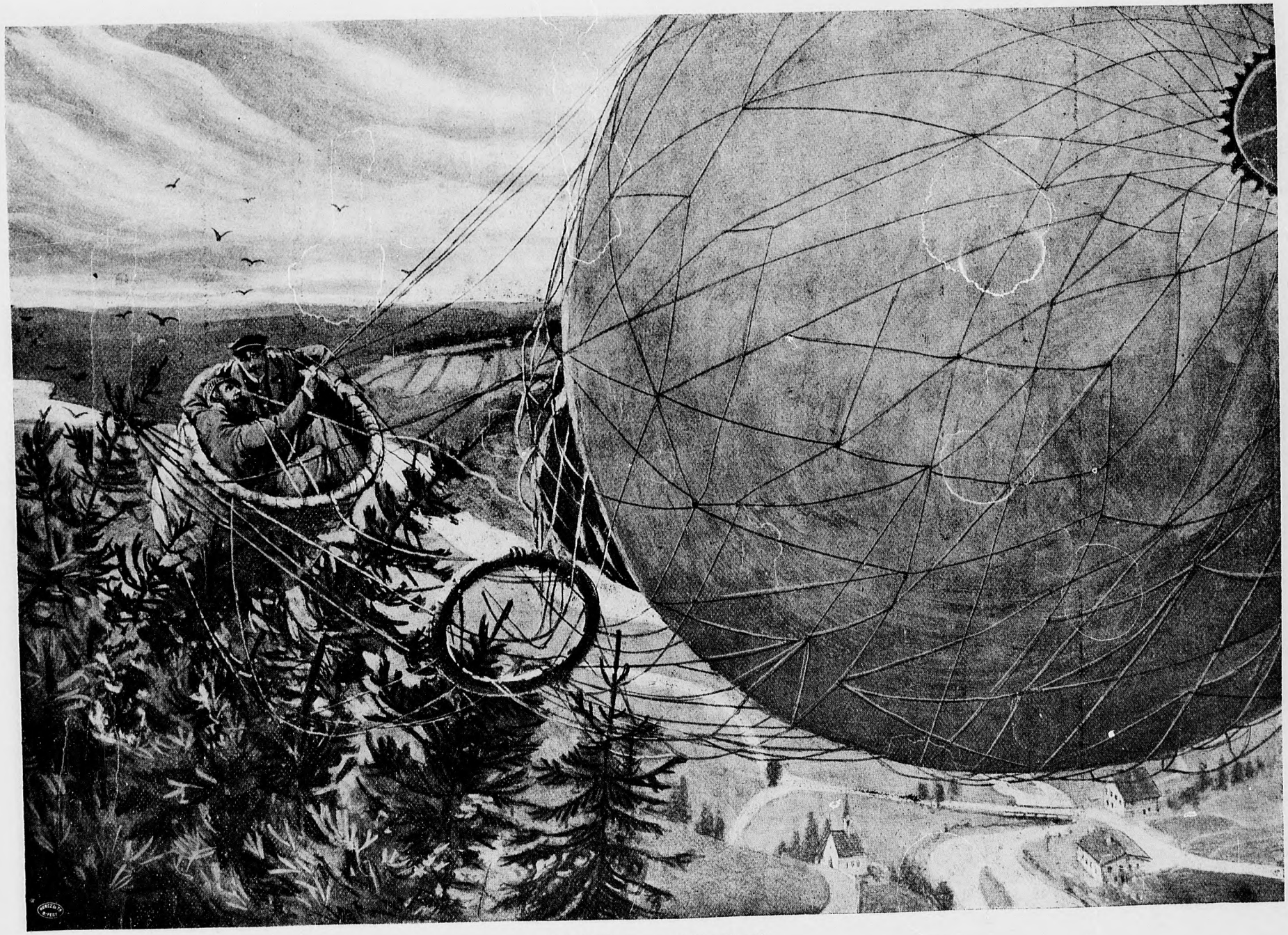

Spúšťajúci sa vzduchoplavci.

istý Dernhart útok revolverom. Kapitáň ale vytrhol útočníkovi z rúk revolver, ktorý keď videl, že sa mu útok nevydaril vošiel do svojej izby a podrezal si nožom hrdlo. Dernhard, ktorého rana neni nebezpečná, preto chcel zastreliť kapitáňa, lebo ho oznámil pre krádež.

Púť do Maria-Cellu. Dňa 3-ho mája t. r. pôjde z Ryban a Chinoran processia do Maria-Cellu. Rano po sv. Omši processia pôjde na Rybanské nádražie ztadiaľ do Chinoran a V.-Topolčian, kde sa patriční pútnici pripoja. 4-ho mája budú pri sv. Omši v Prešporku u vel. pp. Jezuitov z kadiaľ o pol 9 hod. ráno pohnú sa do Viedne. Železničné trovy obnášajú 11 korún. Kto by pripojiť sa chcel k púti tejto, nech hlási sa u níže spomenutého sprievodcu *Bertalan Omelka.*

Kritické počasie. V Budapešti v sobotu a v nedeľu obrovský orkán zúril. Temperatúra sklesla až na nullu, potom schytila sa obrovská sňahová povichrica, ktorá narobila ohromné škody. V sobotu začal padať sňah a okolo 2. hod. strhla sa opravdová metelica, tak že nebolo možno na ulici chodiť. Viac ľudí obrovský víchor schytil a hodil o zem; veľmi mnohí boli ranení aj od ťabúl, okien a črepov postrhaných s domov. Meteľ trvala do 6. hod. večer a v nedeľu popoludní sa zopakovalo. Sňah padal až do večera a víchor až v pozdných večerných hodinách sa jako-tak utíšil.

Zdravotný stav hlavného mesta. Hlavný lekár Budapešti na poslednom zasadnutí administratívneho výboru oznámil, že bol prajný. Minulého mesiaca narodilo sa 2048, zomrelo 1219 duší. V nemocniciach liečili 9907 ležiacich a 14.783 chodiacich nemocných. V útulni pre ľudí bez prístrešia dostalo príchylok 25.911 mužských, 2391 ženských a 96 detí.

Turčiansky škôldozorca o turčianskych školách. Škôldozorca stolice turčianskej nad žalostným stavom verejnej výučby v Turci prelieva trpké slzy. Na poslednom zasadnuti podal zprávu, dľa nejž sú konfessionálne školy v Turci pod všetkou kritikou. V Sučanoch, v Trebostove, v Žabokrekoch a v Sklabini, v ktorých vraj deti v ničom nepokročily, tak, že o tom musel podať zprávu ministrovi výučby. Smutné je to, smutné, ale nové veru je to nie. Vo všetkých školách, kde 24 hodín týždenne treba vynaložiť na vynaučovanie iných rečí, je pokrok slabý alebo zrovna nemožný. A kde je pokrok nuž je to zásluhou patričných učiteľov.

Drotár. Viedeňský hudobný skladateľ Lehár, rodom Slovák, složil operettu «Der Rastelbinder» (Drotár); vo Viedni ju dávajú s velikým úspechom. Ako čítame, že pod menom «Drótostót» preložil Jur Rattkay do maďarčiny, ktorý už 20. t. m. prvý raz dávali v «Maď. divadle».

Okradli chrám. V abaujskej obci Novaj (?) dosiaľ ešte nevypátraní zločinci vlámali sa do katolíckeho kostola a ukradli všetky drahocenné kňazské rúcha, zlatý kostolný riad, a i relikvie a vylámali aj pokladnicu chudobných. Má sa za to, že krádež spáchali túlajúci sa cigáni.

Ostrovidy v Turčianskej. Všeobecne známé je, že tieto dravé zvery veľkú škodu zapríčiňujú vo zverine. Vzdor tomu minulý mesiac zabili v Turčianskej päť kusov a síce: hájnik Ján Rakssányi v Blatnici 2 kusy, Juraj Schmiedt tiež v tej obci 1 kus a Ignác Ertl, mošovský hájnik 2 kusy. Minister orby udelil teraz šťastlivým poľovníkom pre každého po 30 korún odmeny.

Vražda. V obci Turany (turčianska stolica) udal sa tieto dni smutný prípad. Manželka tamojšieho obyvateľa Juraja Vrabeca, matka viac detí, zavraždila z pomsty svojho muža. Manželia žili v ustavičnej zvade, v ktorej sa často viac úderov ušlo žene, čo ju natoľko rozhorčilo, že hľadala príležitosť, aby sa mohla na svojom mužovi vypomstiť. Tieto dni dostavil sa muž Vrabeckin v úplne opilom stave. Žena dlho premýšľala, či má hrozný skutok previesť, konečne ale chytila motyku a trikrát uderila ňou po čele svojho spiaceho manžela, ktorý naskutku skonal. Žena, keď videla následok svojho hrozného činu, chcela mrtvolu odpratať a preto rozkázala svojmu synkovi, aby jej pomohol umývať zakrvavenú posteľ, ktorý to i učinil. Vražda ale vyšla na javo, a beštiálnu matku hneď odviedli do vyšetrovacieho väzenia v Turčianskom Sv. Martine.

Krádež. Do obchodu hodinára Vilhelma Zennera na Vacovskej-ceste č. 70. vlámali sa neznámi zlodeji a ukradli hodiniek a prsteňov v cene 1200 korún.

***

Ohlas. Ako každý rok tak i toho roku processia s Moisenku dňa 3. mája vystúpi do Maria-Cellu.

Dňa 4. mája bude sv. Omša v Prešporku v kostole špitálskom o 8. hodine rano.

Všetkých tých, ktorí sa k úcte a chvále bl. Panny Marie pripojiť chcú, s braterskou láskou povolávame.

V Mocensku, 12. apríla 1903.

Štefan a *Jozef Kalubik*, tatici.

***

Púť do Vamberic. Dňa 10-ho mája pôjde zo Zohora processia do Vamberic. Rano o 7. hod. vysadne sa na viedenský vlak, na ktorý možno z každého nádražia vysadnúť až dojde do Hodonína. Tí ale, ktorí pôjdú na Velehrad, nech si ráča vymeniť ta i z tadiaľ totiž (retur) karty.

Vodcovia púti sú nasledovní: *Ján Hudec,* hl. vodca; *Vendelin Polák* a *Anton Struhár,* spevári.

***

Bola to zásluha blahej pamäti farára Kneipp, že ako prvý upozornil ľudí na tak drahocennú sladovú kávu, ktorú potom Kathreiner, dľa svojho zvláštného vynálezu dodávajúc jej chuti bobkovej kávy dorábal. Následkom toho rozoznáva sa ešte dnes táto výlučne pôvodná «Kneipp káva» tak patrne od všetkých podobných dorobov a len z tejto príčiny dal farár Kneipp firme Kathreiner pre všetky časy to právo, jeho meno a obraz, akožto ochranný odznak jedine pôvodnej Kathreiner Kneipp sladovej kávy potrebovať. Vzdor tomu predáva sa jednoducho pražený jačmeň alebo barnavý slad falošne ako «Kneippova káva». Ku vlastnej ochrane treba vždy žiadať doslovne pôvodnú Kathreiner Kneipp sladovú kávu v zatvorených balíkoch s ochranným odznakom farára Kneipp a s menom Kathreiner.

Jarmok na kone v Nových Zámkoch bude sa vydržiavať dňa 3-ho a 4-ho mája. Bytné a stajne môžu sa u predstavenstva v Nových Zámkoch (Ersekujvár, nitrianska stolica) zaopatriť.

***

Spoločná púť do Lurdu.

Pohne sa z Budapeštu 22. mája, zpät prinde 9. júna 1903.

Duchovný vôdca: dôst. pán Jozef Kompánek, dekan-farár v Nagy-Sztricze (trenčianska stolica).

Smer cestovania: Ta: Budapešt—Fiume—Velencze (Benátky)—Padua—Milano—Genua—Monte-Carlo—Nizza—Marseille—Cette—*Lurdy.*

Zpät: Toulouse—Cette—Nizza—Genua—Verona—Benátky—Fiume—*Budapet.*

Ceny: I. trieda 490 korún; II. trida 370 korún; III. trieda 210 korún s 8 dňovým prvotriedovým zaopatrením.

Vysvetlenia a programmy vďačne pošle dôst. pán Jozef Kompánek, dekan-farár v Nagy-Sztricze (Trenčianska stolica), u ktorého sa do 2. mája aj príhlasy konajú.

Oznam.

Náš vrelemilovaný velebný pán páter *Zaosek* svoje dielo **«Tridsaťročné jubileum farárskeho uradovania»** v 82 kusov obetoval čo milodar na nový kostol Lutišský, s tým právom, že dolupodpísaný môže dielo to odpredať a utržené peniaze na ten cieľ, na ktorý to venoval obrátiť.

Úctive tedy prosím tých ct. čitateľov a dobrodincov, ktorí by chceli si túto knižku zaopatriť a k dobrému cieľu prispet: aby sa hlásili u dolupodpísaného, ktorý za 25 krajciarov t. j. 50 halierov s najväčsou ochotnosťou a vďakou hneď na určité miesto odošle.

S týmto sa dvojaký cieľ obsiahne: asíce má človek zábavné čítanie a pritom i obetuje milodar na vznešený cieľ, ktorý spolu podporuje chudobu.

Pritom prosím všetkých veľactených pánov, ktorí od velebného pána pátra Zaoska jeho dielo «Tridsaťročné jubeleum» dostali a zaň nezaplatili, aby obnos 25 krajciarov na farský úrad Lutišský poslať si nesťažovali; tým viacej, lebo to je tiež čo milodar na nový kostol Lutišský od dobrodinca veľkého, velebného pána pátra Zaoska obetované. Začo jemu i cestou tohoto úprimne ďakujem a «Pán Boh zaplať» privolávam.

V Lutišiach, dňa 17. marca 1903. o. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye.) *Ján Greben,* farár.

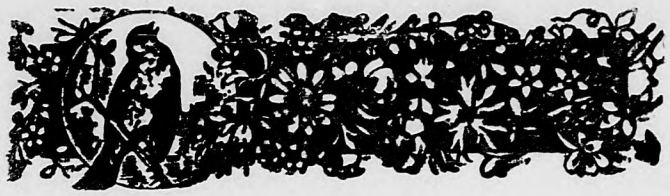

DOPISY.

Halmos.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie týchto riadkov v našom obľúbenom «Kresťane».

Mali sme u nás voľbu na rychtára práve na veľký Štvrtok pod večer, ale, tak peknej ešte u nás nebolo, zvíťazili ľudáci a liberálni židoľúbi obdržali zaslúžené «abcug». Stavali sa síce, že musia vyvoliť starého vajdu, ale sa ím to nepodarilo. V stredu večer sa voľaktorí u žida najedli mačiek a napili vechťovej slivovice, od čoho tak boli rujní, že nebolo s nimi k vydržaniu. Päť najatých, takým nezbedným krikom rušilo pokoj nočným «éljenovaním» starého rychtára po ulici, že ani tí holomci u Piláta na Krista vykrikujúci to dokonálejšie nerobili. Aj pán Falschmann mal žiť, lebo dával vypiť. Mal však vechťe síťe, ktoré sa ím potrhali a rybičky vyklzli. Liberálny kandidátko vykvacol a len na samom konci proviesla zostal vyseť, pán slúžny sa nad jeho zármutkom smiloval a kandidoval ho za prísažného, čomu sa už nikto neprotivil. Rychtárom zostal: Peter Satura, podrychtárom Michal Rovenský; prísažnýma: Jozef Satura a Vendelín Hanák. Kiežby Boh ím bol na pomoci v jejich úradovanní, aby neuradovali podľa starej regule, tojest bez regule a svedomia. Ale novozvolení majú zaiste dobrú vôlu, a dobrej vôle ľudom rád pomáha duch Svätý v jejich prácach. To úfame, za to sa modlíme. S Bohom!

Ľudové žihadlo.

***

Z Horného Kamenca.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kresťane uverejniť.

S napnutosťou srdca a s veľkou radosťou som písal v 1. čísle našého milého «Kresťana», že sme dostali za pána administrátora veľmi dobrú dušu. Teraz ale so žiaľom a trasúcou rukou píšem, že sme ho pozbudli, lebo teraz pred veľkonočnými sviatkami nás musel opustiť a

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33½, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4½%-tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

inde, to jest do Veľkej Slatiny sa presťahovať. Jako dobrý pastier, keď opúšťu svoje ovečky, tiež mu je veľmi ľúto za nimi. Tak aj nášmu duchovnému pastierovi natoľko ľúto prišlo, že s plačom odberal sa od nás. My ale, jeho veriaci, jako dobré ovce sme museli hlasite plakať. Veď jakože by sme aj neplakali, keď za ten krátky čas, čo bol u nás, nám peknú pamiatku po sebe zanechal, založil nám totižto sv. Ruženec a nadobudol sochu «Srdca Ježišovho».

Táto socha teraz na veľkonočné sviatky po prvý raz bola na svätý oltár pripravená. Z milodarov ešte aj zostali peniaze, ktoré tiež zanechal náš bývalý pán administrátor, v osobe p. J. Strbányi, tým cielom, že vraj aby sme si z toho ešte jednu lampu nadobudli.

Teda, drahí čitatelia, nemáme my za takým človekom banovať? Ba tiež sľubujeme všetci, že aj v modlitbách budeme naňho spomínať. Boh ho živ!

Teraz sme dostali mladého pána farára, ktorý prišiel na prvú našu faru za farára, doteraz bol len kaplánom. Písať o ňom teraz ešte nič nemôžem, lebo sme ho ešte málo skúsili. Boh daj, aby sme sa aj s ním tak tešili jako s predošlým!

S úctou *Pavel Mikula.*

***

Nová Baňa.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane».

Jako po všetkých stranách našej milej vlasti čím diaľ tým viac sa vzmáha a korene vpúšťa do pôdy sebe dobre pripravenej strana ľudová, tak aj u nás chvála buď Pánu Bohu, účinkovanie tejže strany ľud chápe, lebo následkom dobrých novín otvárajú sa mu oči. Bárs vodcov postráda ešte, ele pritom všetkom upevný súc v silnej viere, ešte dosť smele stúpa na päty jako svetským tak i duchovným predstaveným, ktorí sa miestami od vyšších hláv svojich — jako plášť vandrovného vetrom — ťažko je opustiť dobrú ovečku, ale je ťažko aj krk podrezať celému okresu alebo sebe. Preto sa u nás teraz dejú rozhodné veci.

Úprimne prosím ctených čitateľov, aby priazeň našich vodcov použili, nech sa neohliadajú na nič, lebo kto chce mať budúcnosť zabezpečenú, nech robí za ľud, poneváč v tom je sila. — Keď teraz sa nám nepodarí zlámať putá svoje, podarí sa nám po druhý alebo tretí krát. Kto nebude s nami, bude proti nám a pravda zvíťaziť musí kedykoľvek. My svojich dobrých vodcov vieme nadovšetko ctiť, ale nepriateľov naších zatracujeme, lebo to požaduje naša ľudská dôstojnosť.

Franc Tenur, desiatnik.

***

Zo Zemanskej.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľ'ctený Pán Redaktor!

Ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane».

To naše milé Trenčiansko mnohonásobný osoh donáša. Jeho zdraví, silní a vlasti verní mužovia idú do cudziny a so všetkých strán ten tvrdo zarobený groš do drahej vlasti snášajú. Mnohí sú z ních znalí aj viac rečí, skúsení sveta. Trenčiansko dáva dobrých, udatných chlapcov pod kver. A čo zato všetko má? Žiaľbohu veru nič! Ešte k vôli židom ani v milej vlasti nemáme toľko práva ako inde; máme zakázané všetky hlavnejšie mestá chodiť. A potom nás tá liberálna chasa vyhlasuje za vlastizradcov. No, prosíme, liberáli odpovedajte, prečo sme vlastizradcovia? Či sme bojovali oproti vlasti? Či sme plány komu predávali? Či sme obkrádali našu milú vlasť? Dokážte to na nás páni veľkomožní!

Ba môžem povedať, že naša milá vlasť nemá tak verných synov jako Slovákov, ktorí v tých vrchoch a skalách prebývajú. Viete dobre, jaká je tam pôda, obzvlášte v Trenčianskej. Úbohý Slovák, zakiaľ len môže, vlasť túto neopustí. Keď ale vidí, že vyžiť mu nemožno pre náramnú daň, odíde do cudziny, z kadiaľ všetko posiela na výživu svojej doma zanechanej rodine, lež aj to ledva že jej vystačí na každodenný chlieb. Celé živobytie s biedou zápasí, za kúsok zeme by sebe dal oči vyklať, nežli ju ľahkomyseľne predať.

Keby sme my voličia boli všetci takí verní jako sú dlhopolskí občania, vtedy v Trenčianskej by ani chýru nebolo o liberálovi; by sme ho až na samé dno pekla zkotúlali, by sme sebe také víťazstvo vydobili, jako voličia prievidzskí a žabokreckí. Veď pri minulých voľbách liberáli už nemysleli ani len jednoho ablegáta dostať.

Preto drahí rodáci, odhodlajte že sa pri budúcich voľbách súčastniť všetci, čo hneď aj extra, len príďte. Je pravda, že to stojí vás zo pár korún, ale však obetujete to sami za seba.

Toda ešte raz k vám volám bratia, hore sa do boja Trenčania!! *Mladý ľudák.*

***

Veľká Bytča.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbonom «Kresťane» uverejniť.

Už od dávna som nečítal žiadneho dopisu od nás, preto beriem do ruky pero a idem naše veľko-bytčianske udalosti opísať:

My tu vo Veľkej Bytči také časy žijeme, ani čo by naše mestečko uprostred Francie stálo. So žiaľom píšem že jeden mešťan, ešte mládenec, behá po Bytči s jakýmsi lajstrom a sbiera podpisy, chce totižto, aby náš pán kaplán od nás bol preložený.

Len sme oči vyvalili keď sa náš pán kaplán s kazateľne osvedčoval, že to nenie pravda, čo sa o ňom hovorí.

Nuž potom sme sa dozvedeli, že udajne písal jakýsi článok do «Vágvölgyi Lap»-u o mládeneckom báli. Ani neviem čo tam stálo. Jeden povie tak, druhý inak. Jeden, že nám nadával do panslávov, druhí hovoria, že sa to nás netýka, len jednej druhej osoby. Dľa mojeho presvedčenia je to lož, však to náš pán kaplán verejne s ka-

zateľnice vyhlásil za lož to upodozrievanie v oči jeho osobe.

Už sv. František Assiský vraví o kňazoch: «Nechcem na nich videť chyby, ale uznávať v nich námestníkov Božích». A sv. Katarina sienská vraví: «A čoby kňazia boli diabli v tele, predsa museli by sme mať úctu pred ich úradom ak nechceli by sme uraziť Boha».

No veľkej krivdy dopúšťa sa ten, kto chyby jedneho kňaza do verejnosti pustí. Ukážte tedy páni mešťania len jedneho človeka na celom svete, čo by nemal ani len jednej chyby. Veru ho nenie, a o tom som si tiež povedomý, že tí, čo oproti duchovenstvu veľko-bytčianskemu tak ostro vystupujú, sú tiež nie medom obliati. Vám ale velebný pán kaplán len toľko poviem, že čo od svojich veriacich trpíte, to len pre Krista trpíte; lebo čo Kristus povedal, to musi byť pravda, že kto vás prenasleduje, Jeho prenasleduje. A preto volajte s prorokom a kráľom Dávidom: «Stíhali ma, ale marne, nemohli ku cieľu prist. Zem ich zhltne, meč pobije, líškam budú za korisť. Kráľ však bude plesať v Bohu, verní sú mu uctení, a tí, čo naň zle mluvili, umĺknu zahanbení!» *Výlet do Kotešova.*

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kresťana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok --- --- --- **4 koruny**
na pol roka --- --- **2 koruny**
na štvrť roka --- --- **1 koruna.**

Predplatiť treba len na túto adressu:

«Kresťan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, *že ktorú knižku u koho objednať máte.* To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazy. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Čísla na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadať budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» *Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28.*

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarni u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Včelár, *nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárské i opakovacie školy.* Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrúbnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlive pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostalí, odporúčame čo najvrelejšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písaly a tlačily. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, ňartov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adressu: Administrácia «Ľudových Novín» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton). Kto sosbiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903, pošle ich adressy i s predplatkami na horeudanú adressu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Noviny Malých s mnohými obrázkami vychádzajú do roka osemráz počnúc od októbra až do mája každého 15-ho. Rediguje Ján Bežo v Senici. (Szenicz, Nyitram.)

Jadro nábožných výlevov. Kniha modlitebná pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. vyt. 1 kor. 49 hal., viaz. v koži s mramorezom 2 kor. 40 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 60 hal., a chagr. so zlatorezom a spínkov 3 kor. 20 halierov.

Dennica. Ročník VI. Číslo 4. Vychádza raz za mesiac. Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolcz). Preplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučnozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knizočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manž. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky *dve.*

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asíce

za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 3. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti. Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v kníhtlačiarni Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 kor. 60 hal.

Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šľachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «Budapešťanský katolícky delnícky kruh». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už učinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedielkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak skromné, že z nich nemožno nám založiť knihovňu a vôbec pri chudobe naších tunajších rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šľachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto tedy máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tieže doposlať na nížeudanú adressu. Kto chce sa smilovať nad našími tunajšími bratmi, nachodiacími sa v biednom postavení bez práce, a chcel by daktorým halierom prispeť týmto polutovaniahodným bratom naším ku pomoci: ráčiž milodary svoje tiež na túto doposlať adressu: *Edvard Sándorfi, Budapest, VIII., Tavaszmező u. 19.* Miestnosť súkromná spolku nášho je: Budapest, VIII., Práter u. 33., kde však poštové zásielky — krome novin — neodobierajú sa.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adressu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kresťan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Joz. Král, v Zay-Uhrovcách. Musíte ešte počkať 2 týždne. Jestli máte písmo od slúžneho o tom, že prijal Vašu prosbu, toto nám pošlite do našej redakcie.

Gášpar Hluch, spevár. Píšte na níž udanú adressu: Gustáv Bazárovič, Ostrihom.

Michal Mosnáčik. Odpusťte, že Váš dopis neni uverejnený; jestli sa nám nestratil, uverejníme ho v budúcom čísle.

Ján Broniš. Ako vidíte, uverejnili sme v tomto čísle.

Výlet do Kotešova. Ráčte si ale dobre prezreť Váš dopis, že jako sme ho zmeniť museli.

Vel. p. A. M. v Kis. 1. Na meno **J. P.** chodí riadne. 2. Upovedomíme o tom administráciu. Prijmite náš srdečný pozdrav!

K. J. v M. Pýtajte sa Vášho vel. p. farára, ktorý Vám to vďačne vysvetlí.

Občan. Obdržali sme. Vďaka Vám!

Kuvik. Budúce pošlite «Ľudovým Novinám» do Ružomberku.

J. J., drotár v Sl. Veríme Vám, ale to viete, že tam administrácia je úplne oddelená; ináče ich o tom upovedomíme.

Fr. B. v Z. U. Práve v tento týždeň vybavujeme všetky patriace zásielky.

Ján Kosturik v Mart. Tá spoločnosť dáva len na veľké pôžičky; na takú ako Vy žiadate, lepšie Vám bude, keď vypožičiate si radšej z tamojšej daktorej slov. sporitelni.

Pozvanie.

Gazd.-potravný spolok v Malých-Levároch

dňa 3. mája b. r. popoludni o 6-tej hodine v miestnosťach kat. školy bude vydržiavať svoje prvé vyročité **valné shromaždenie**, na ktoré sa ct. údovia úctive povolávajú.

Predmety:

1. Čítanie zaverečných účtov.
2. Udelenie absolutoriuma pre správu a dozorný výbor.
3. Zpráva správy spolkovej o minulom prvom obchodnom roku.
4. Ustálenie podielov z čistého zisku.
5. Voľba dozorného výboru.
6. Voľné návrhy, ktoré však aspoň 3 dni pred shrom. písomne správe spolkovej oznamené byť majú.

V Malých-Levároch (Kis-Lévárd) 21. apríla 1903.

Správa.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu. Poslovenčil *Andrej Hladký*. Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korún. Ku prekážaniu opilstva nieto lepšieho prostriedka, ako táto knižočka. Niektorí velební páni objednali ju na stá výtiskov, a použijú ju k rozdávaniu zvlášte mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto prepitného. Dostať ju u tejto adressy: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatitelia «Posla Svätého Antona» obdržia túto knižočku zdarma.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Karlsbad je zbitočný!!

Proti rostisneniu šalúdka, rasteniu pečene, napnutosti, nespánku, závratu, tišnutie krvi do modzgov, zlatej žili, tvrdej stolici, a proti tučnosti istý učiuok má **THERMALIA** cena s poznamenaním **5 korún** v apatieke **M. Kiss Tisza-Dob** k dostaniu je tu aj tea **Helianthus** prosi vešetkým teašlom. Tohto cena je **1 koruna.**

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané **9 kor. 60 fill.**, lepšie **12 kor.** Biele mäkké, jak páper **18 kor.** — **24 kor.** Biele ako sňah mäkké ak páper, driapané **30 kor.** — **36 kor.** Rozposielanie s dobierkou franco zamenenie a nazpäť prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Michal Veselý

Kostolný maliar, okrášľovateľ a pozlácateľ

v Pieštanoch, nitrianská stolica.).

Príjíma vymaľovanie a obnovenie kostolov v každom slohu, tak tiež **maľovanie a obnovenie oltárov, kazatelnic a iné olejomalebné okrášlujúce prace.**

Najlepšie odporúčanie dolu s udanými nysvedčeniami, solidnu prácu, mierne ceny

Vysvedčenie.

Ja niže podpísaný, čo «Svätej Alžbety» slovenského kostola nemocných farár osvedčujem, že Michal Veselý, maliar rodom z Piešťan, rim. kat. náboženstva, hore spomenutý kostol, v septembri a novembri minulého roku, ktorý bol ešte za doby starých časov postavený, peknou, umeeckou prácou okrášlil, začo ho jakožto pilného a zručného maliara a ozdobovateľa kostolov čo najlepšie odporúčam.

V Kremnici, 17. novembra 1902.

Jozef Breštiansky, rk. farár.

Pán Michal Veselý, kostolný maliar, rodák z Piešťan, zamaľoval a obnovil za miernu cenu k úplnému uspokojeniu ev. a. v. lazovskej cirkve hlavný oltár; pričom sa s ustavou a čistou maľbou, ako aj zručnosťou prevedenia prace tak vyznamenal, že ho ktorejkoľvek cirkvi čo spôsobného a svedomitého maliara kostolov snažne môžem odporúčať.

V Lazoch (trenč. stol.), 4. aug. 1901. *Fraňo Švehla*, ev farár.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stoji na najvačšom stupni a prevyšuje všeko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

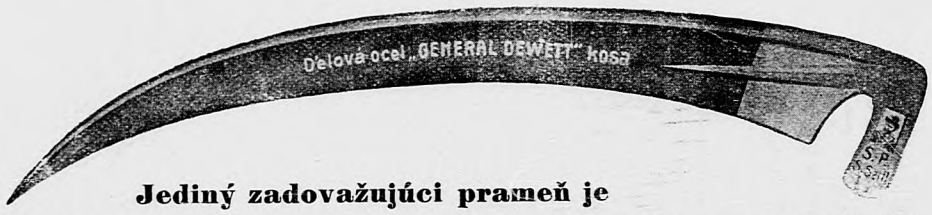

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Ceny kosy generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštove výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle — Za každú kosu z delovej ocele generala Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená kosa zťahujúcim kľúčom 20 kr. Diadal náčinie ku nakutin, kladivko, a penka 85 kr. Amerganský brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobytnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čas kosu neobjedná, kým si od výš menovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Každej hospodine

možno blahoželať, ktorá z ohľadu na zdravie, usporenie a na dobrú chuť, Kathreinerovú Kneippovú sladovú kávu upotrebúva.

Úslušná prosba: Pri nakúpení nie jednoducho »sladovú kávu«, ale rozhodne vždy — Kathreinerovú — Kneippovú sladovú kávu žiadejme a takúto len v pôvodných, tu vyobrazených balíkoch prijímajme.

Tlačou Stephanaeum. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utcza 28/a.